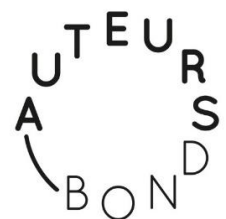

Cartograaf!

Mijn ideale woonwijk

Burgerschap en aardrijkskunde in het
basisonderwijs

Barbara Raadsen en Claudia Tulen

- ❖ Deze les is vrij beschikbaar gesteld door de Auteursbond, sectie educatieve auteurs.

Dit werk is gelicenseerd onder de Creative Commons licentie
Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 4.0

Je bent vrij om:

het werk te delen — te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat voor alle doeleinden

De licentiegever kan deze toestemming niet intrekken zolang aan de licentievoorwaarden voldaan wordt.

Onder de volgende voorwaarden:

- **Naamsvermelding**
De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, en aan te geven of het werk veranderd is. Je mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met je werk of je gebruik van het werk.
- **Niet commercieel**— je mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- **Geen Afgeleide Werken**
Je mag het veranderde materiaal niet verspreiden als je het werk hebt geremixt, veranderd, of op het werk hebt voortgebouwd.
- **Geen aanvullende restricties**
Je mag geen juridische voorwaarden of technologische voorzieningen toepassen die anderen er juridisch in beperken om iets te doen wat de licentie toestaat.

Beeldverantwoording

OpenClipart-Vectors, Pixabay 152316, Creative Commons CCO: omslag
Freepik Company, S.L.: pictogrammen
Cartograaf!, uitgeverij Schoolsupport: overige afbeeldingen
www.marinopollet.com: vormgeving werkblad, werkkaart, knipblad

Opmaak: EduContent, Herkenbosch (2018)

---

lira

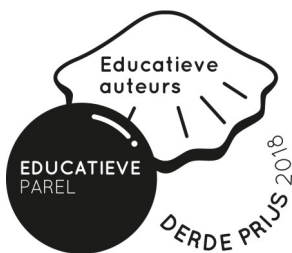
De Educatieve Parel is een prijs voor de makers van origineel, inspirerend lesmateriaal. De sectie educatieve auteurs van de Auteursbond heeft deze prijs in het leven geroepen met financiële ondersteuning van de Stichting literaire rechten auteurs (Lira <http://www.lira.nl/>).

Deze wedstrijd wil voorbeelden laten zien van goede lessen: educatieve pareltjes. Daarmee zet de wedstrijd ook de makers in de schijnwerper: educatieve auteurs maken goed onderwijs mogelijk. Het thema in 2018 was “Burgerschap past in elke les”.

Uit het juryrapport

De jury kent de derde prijs toe aan Claudia Tulen en Barbara Raadsen voor de les 'Cartogaaf! Mijn ideale woonwijk'. Deze les is geschreven voor groepen 7 en 8 van het basisonderwijs voor het vak aardrijkskunde.

Deze les gaat over betekenisvolle geografische vragen over invulling van ruimte. Leerlingen ontwerpen hun ideale woonwijk door kleine kaartjes met symbolen te plaatsen op een grote kaart, waardoor de les ook geschikt is voor minder talige leerlingen. In een groot deel van de les werken leerlingen zelfstandig. Ze leren rekening te houden met behoeftes van verschillende bewoners van de wijk en worden zich hierdoor bewust van hun eigen identiteit in relatie met de identiteit van anderen. Daarmee is de les een goede bijdrage aan burgerschapsvorming.

Tom van der Geugten
voorzitter
24 oktober 2018

Inhoudsopgave

Docentenhandleiding	p.5
Over de educatieve auteurs	
Cartograaf!	
Leergebied	
Doelgroep	
Kerndoelen	
Lesdoelen	
Beginsituatie	
Lesbeschrijving	p.8
Vorbereiding	
Introductie en instructie	
Lesdeel 1 Hoe wil jij wonen?	
Lesdeel 2 Welkom	
Presentatie en evaluatie	
Bijlagen	p.12
Over Cartogaaf!	
Beginsituatie	
PDF's	p.14
Mijn ideale woonwijk– Opdrachten	
Knipblad	
Invulblad	

Docentenhandleiding

Cartograaf!

Mijn ideale woonwijk

Burgerschap en aardrijkskunde in het
basisonderwijs

Over de educatief auteurs

Claudia Tulen is leerkracht primair onderwijs en educatief auteur (zzp). Barbara Raadsen was tot medio 2016 leerkracht primair onderwijs educatief auteur (zzp), daarna werkte zij als project-uitgever bij Uitgeverij Schoolsupport, nu is zij project-uitgever bij EDG Media.

Cartogaaf!

Voor de les 'Mijn ideale woonwijk' hebben we gebruik gemaakt van het door ons ontwikkelde lesmateriaal Cartogaaf! *Onderzoekend ontwerpen met plattegronden en overzichtskaarten*. Cartogaaf is uitgegeven door Uitgeverij Schoolsupport. Voor meer informatie over Cartogaaf! verwijzen we naar bijlage 1.

Leergebied

De les ‘Cartogaaf! - Mijn ideale woonwijk’ koppelt burgerschap aan aardrijkskunde.

Doelgroep

Deze les is ontwikkeld voor groep 7/8 in het basisonderwijs.

Kerdoelen

Deze les sluit aan bij de volgende kerndoelen:

Oriëntatie op jezelf en de wereld - *Mens en samenleving*

Kerdoel 34

De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

Kerdoel 37

De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemene waarden en normen.

Wetsvoorstel verduidelijking burgerschapsopdracht - Eén gezamenlijke opdracht

In dit wetsvoorstel (2018) wordt actief burgerschap omschreven als “de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van de Nederlandse samenleving en daaraan een actieve bijdrage te leveren.” Het burgerschapsonderwijs aan leerlingen moet voortaan in ieder geval gaan om: de ontwikkeling van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de mensenrechten en het bijbrengen van de sociale en maatschappelijke competenties die leerlingen in staat stellen om deel uit te maken van en bij te dragen aan de samenleving.

Oriëntatie op jezelf en de wereld - *Ruimte*

Kerdoel 47

De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing.

Kerdoel 50

De leerlingen leren omgaan met kaart en atlas, beheersen de basistopografie van Nederland.

Leerlijn kaartlezen

Kaartvaardigheden worden opgebouwd van eenvoudig naar complex: van ruimtelijke oriëntatie op voorbereidend kaartlezen, via aanvankelijk kaartlezen, naar voortgezet kaartlezen.

Burgerschap en Aardrijkskunde

Om actief deel te kunnen nemen aan de samenleving moet je enig bewustzijn hebben van het eigen identiteitsgevoel: wie ben ik, waar hoor ik bij, hoe weet ik dat, wat vind ik belangrijk, hoe laat ik dat zien, hoe zien anderen dat van mij?

Vanuit dit identiteitsgevoel (en onlosmakelijk zelfbeeld) bekijkt men de wereld, en andere mensen in deze wereld. Omgaan met anderen, zeker als ze niet direct passen bij het eigen identiteitsgevoel, doet een beroep op empathie, inlevingsvermogen en omgaan met diversiteit (*burgerschap*). Als je weet wie je bent kun je ook antwoord geven op de vraag: wat heb ik te bieden?

Waar je leeft, met wie je leeft, hoe je leeft, de voorzieningen die je gebruikt, kortom de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving (*aardrijkskunde*), zijn onlosmakelijk verbonden met de identiteit. Je identiteit bepaalt in welke woonsituatie je je prettig voelt, je jezelf kan zijn.

Lesdoelen

- De leerlingen ontwikkelen bewustwording van hun identiteit.
- De leerlingen leren dat de ruimtelijke inrichting van de leefomgeving gekoppeld is aan identiteit.
- De leerlingen onderzoeken en ontwerpen de inrichting van de ideale leefomgeving.
- De leerlingen leren in de onderzoek- en ontwerpfase gebruik te maken van kaartvisualisatie en kaartanalyse.
- De leerlingen ervaren hoe het voelt om ‘ruimte’ te maken in de eigen omgeving voor een persoon met een andere identiteit.
- De leerlingen kunnen zich inleven in de behoeften van de ander.
- De leerlingen kunnen de gemaakte keuzes verwoorden en onderbouwen.

Beginsituatie

Bij het ontwerpen van deze les zijn we uitgegaan van reeds aanwezige kennis m.b.t. burgerschap en aardrijkskunde, aangezien deze in eerdere leerjaren is aangeboden.

Voor de beschrijving van deze beginsituatie verwijzen we naar Bijlage 2: Beginsituatie.

Lesbeschrijving

Vorbereiding

- Voor de leerlingen: Geef de leerlingen, in ieder geval een dag voordat je deze les gaat aanbieden, de volgende (huiswerk-)opdracht.
Vraag: Als jij een woonwijk zou mogen bedenken en inrichten, jouw ideale woonwijk, hoe ziet deze er dan uit? Geef de leerlingen eventueel een vel papier waarop ze hun ideeën kunnen opschrijven. Dit blad kunnen ze gebruiken bij de uitwerking van de les.
- Voor de leerkracht: Lees de lesbeschrijving door.
Kopieer het benodigde materiaal:
  - werkblad met raster en legenda (*in kleur, op A3 formaat papier*),
  - opdrachtblad (A4),
  - het knipblad met pictogrammen (A4).Leg teken- en kleurpotloden, scharen, gummen en lijm klaar. Leg ook verschillende kaarten in de klas, zodat de leerlingen deze kunnen gebruiken als voorbeeld.

Introductie en instructie – 5 minuten

Laat als introductie via schooltv.nl de video ‘Een overzichtskaart’ zien.

Deel vervolgens het materiaal uit. Geef indien nodig een korte instructie over de basisbegrippen raster, legenda, schaal, windroos, coördinaten. Gebruik het werkblad om deze begrippen aan te wijzen en te verklaren.

Leg uit:

- Een *raster* verdeelt een kaart in vierhoekige stukken. Dit wordt gedaan met horizontale en verticale lijnen, ook wel de X-as en de Y-as genoemd.
- De *legenda* is een lijst waarop alle kleuren, lijnen en pictogrammen op de kaart worden uitgelegd.
- De *schaal* geeft aan hoeveel centimeter op de kaart in werkelijkheid is.
- Een *windroos* (of windkruis) is een kruis dat de windrichtingen (noord, oost, zuid en west) aanduidt. Een windroos kan teruggevonden worden op een kompas.
- Een *coördinaat*, bijvoorbeeld B2, is een soort ‘code’ die een rasterplaats op de kaart weergeeft.
- Bij een kaart hoort ook een *register*. Dit is een lijst met namen en begrippen die je op de kaart tegenkomt. De bekendste lijst is het namenregister, waarin alle straatnamen op alfabetische volgorde staan opgesomd.
- Op de meeste kaarten kun je ook nog extra informatie vinden, bijvoorbeeld:
  - de naam van de kaart, het jaartal wanneer de kaart gemaakt is,
  - belangrijke adressen,
  - de taal waarin de kaart is gemaakt.

Lesdeel 1 Hoe wil jij wonen? – 25 minuten

In het eerste deel van de les wordt een beroep gedaan op het besef/de bewustwording van de eigen identiteit: wie ben ik, hoe wil ik leven, met wie wil ik leven, welke voorzieningen heb ik nodig om te kunnen zijn wie ik ben? Hoe kun je zien aan de manier waarop ik woon, zien wie ik ben?

Doelen

- De leerlingen ontwikkelen bewustwording van hun identiteit.
- De leerlingen leren dat de ruimtelijke inrichting van de leefomgeving gekoppeld is aan identiteit.
- De leerlingen onderzoeken en ontwerpen de vertaling van hun identiteit naar de zichtbaarheid hiervan door het vormgeven/inrichten van de ideale leefomgeving.
- De leerlingen leren bij deze doorvertaling gebruik te maken van de leerdoelen inzake het leren omgaan met kaart, kaartvisualisatie en kaartanalyse.

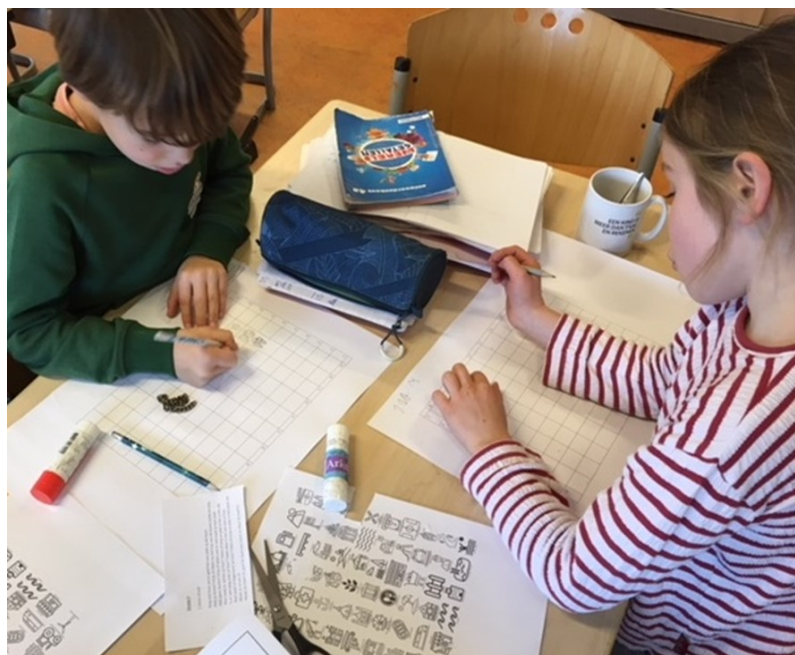
Zeg: Ieder mens heeft leef-behoefes. Deze behoeftes hangen samen met wie je bent, met wie je wil wonen, waar je van houdt (en niet van houdt). Dit samen noem je je identiteit. Identiteit gaat over jouw taal, nationaliteit, familie, religie, cultuur, normen, waarden en gebruiken. Wie ben jij, wat is jouw identiteit en hoe zie je dit terug in jouw ideale woonwijk? Laat de leerlingen hier kort over praten met hun tafelgroepje. Vraag daarna een terugkoppeling.

Vertel: Jullie krijgen van mij een lege kaart om jouw ideale leefomgeving op in te richten. Je gebruikt hierbij het knipblad om de pictogrammen die je nodig hebt uit te knippen en in de vakken (coördinaten) op de kaart te plakken. Je mag de pictogrammen ook natekenen en natuurlijk inkleuren. Wat de verschillende pictogrammen betekenen kun je teruglezen in de legenda. Soms word je gevraagd bepaalde dingen te tekenen.

Bedenk steeds goed: wie ben jij, hoe en waar wil je wonen, wie woont er bij jou in de buurt, waar wonen zij? Waar ga je naar school, waar werken de mensen? Welke voorzieningen heb jij nodig in jouw ideale woonwijk? Je mag je eigen straat (wijk) als uitgangspunt (voorbeeld) nemen, maar dat hoeft niet!

Maak opdracht 1 op het werkblad. De vragen zijn bedoeld als hulpmiddel om op gang te komen. Kijk maar eens naar alle pictogrammen. Die geven je vast ook veel ideeën! Natuurlijk mogen jullie ook de aantekeningen van de voorbereidende opdracht gebruiken.

Geef een paar minuten voor het einde van de werktijd voor opdracht 1 een seintje. Op die manier kunnen ze nog even 'hard' doorwerken, zodat alle leerlingen in ieder geval een goede basis hebben om verder te gaan met opdracht 2.

Lesdeel 2 Welkom – 15 minuten

In het tweede deel van de les wordt de leerlingen gevraagd letterlijk ruimte te maken in de ideale woonwijk voor een onbekend gezin, een gezin met een andere identiteit. Deze opdracht doet een beroep op empathie, omgaan met diversiteit, inlevingsvermogen. Wat heeft de ander nodig om te kunnen zijn wie hij is, welke voorzieningen bied je aan, hoe verwelkom je de ‘nieuwkomer’?

Doelen

- De leerlingen ervaren hoe het voelt om ‘ruimte’ te maken in de eigen omgeving voor een persoon met een andere identiteit.
- De leerlingen kunnen zich inleven in de behoeften van de ander.
- De leerlingen kunnen de gemaakte keuzes verwoorden en onderbouwen.

Zeg: Je hebt je ideale woonwijk ingericht. Het is een fijne plek, zo wil jij leven! Er komt een onbekend gezin jouw woonwijk binnenlopen. Ze zijn best ‘anders’ dan jij en jouw gezin. Ze hebben een andere identiteit. Ook zij willen ergens wonen.

Vraag: Wat voor een gezin zou het kunnen zijn?

Laat de leerlingen hier kort over praten met hun tafelgroepje. Vraag daarna een terugkoppeling.

De leerlingen maken vervolgens opdracht 2 op het werkblad, ook als ze opdracht 1 nog niet helemaal hebben afgerond.

Geef de leerlingen ook nu een paar minuten voor het einde van de werktijd een seintje. Op die manier hebben alle leerlingen in ieder geval een goede basis voor de presentatie en evaluatie.

Schrijf, als voorbereiding op de presentatie en evaluatie, de volgende vragen op het digibord:

- Wat zie je op jouw kaart? Wat zegt dit over jou?
- Waar mogen de ‘nieuwkomers’ wonen? Waarom daar?
- Welke faciliteiten bied je hen aan? Waarom heb je die faciliteiten gekozen?
- Hoe verwelkom je de ‘nieuwkomers’?
- Wat vinden anderen hiervan? Kan het ook anders?

Presentatie en evaluatie – 10 minuten

Doelen

- De leerlingen ervaren hoe het voelt om ‘ruimte’ te maken in de eigen omgeving voor een persoon met een andere identiteit.
- De leerlingen kunnen zich inleven in de behoeften van de ander.
- De leerlingen kunnen de gemaakte keuzes verwoorden en onderbouwen.

De leerlingen presenteren en evalueren hun kaart in tweetallen of in een klein groepje. In deze presentatie vraag je de leerlingen hun afwegingen en keuzes te verwoorden en onderbouwen. De hoofddoelstelling van het vak aardrijkskunde is dat kinderen de wereld om zich heen leren begrijpen en doorgronden. Dit helpt hen te functioneren in de wereld. Ruimtelijke oriëntatie is daar een onderdeel van. De kinderen leren eerst hun eigen omgeving te ontdekken. Ze verzamelen informatie door waar te nemen, te beschrijven, te herkennen, te verklaren, toe te

passen en te waarderen. Het verzamelen van informatie wordt ook zo beschreven in de *Geografische zienswijze*. Samengevat: Wat zie je, waar zie je dat, waarom daar en wat vind je er van?

Als leerlingen betekenisvolle geografische vragen aangeboden krijgen, zorgen we ervoor dat ze grip krijgen op de verschijnselen in de ruimte. De vragen op het digibord sluiten aan bij deze geografische zienswijze.

Laat de leerlingen op hun beurt antwoord geven op de vragen op het bord.

- Wat zie je op jouw kaart? Wat zegt dit over jou?
- Waar mogen de ‘nieuwkomers’ wonen? Waarom daar?
- Welke faciliteiten bied je hen aan? Waarom heb je die faciliteiten gekozen?
- Hoe verwelkom je de ‘nieuwkomers’?

Daarna stellen de andere leerlingen vragen over op de gemaakte keuzes.

- Wat vinden anderen hiervan? Kan het ook anders?

Nadat alle leerlingen hun kaart hebben gepresenteerd kun je vragen of iemand iets bijzonders heeft gezien of gehoord bij een ander. Bespreek deze inbreng klassikaal.

Opmerking voor de leerkracht: Het kan zijn dat leerlingen extreem zijn in hun keuzes, misschien willen ze zelfs helemaal geen plek maken voor een ander. Houd het gesprek hierover open. Stel vragen zoals ‘Hoe zou jij dat vinden als jij ergens zou komen wonen?’. Oordeel niet.

Sluit de les af.

Bijlagen

Over Cartogaaf!

Voor de les ‘Mijn ideale woonwijk’ hebben we gebruik gemaakt van het lesmateriaal *Cartogaaf!* *Cartogaaf!* is van oorsprong lesmateriaal dat het onderzoekend ontwerpen van plattegronden en overzichtskaarten stimuleert. Voor deze les hebben we een dwarsverband gelegd tussen de vakken aardrijkskunde en burgerschap. *Cartogaaf!* is ook door ons ontwikkeld en wordt uitgegeven door Uitgeverij Schoolsupport.

Achtergrond Cartogaaf!

Er zijn veel soorten overzichtskaarten en net zo veel verschillende redenen om er één te gebruiken. De cartograaf bepaalt, met het doel van de kaart in zijn hoofd, wat er op weergegeven wordt. Kinderen moeten de ontworpen kaart, in combinatie met de gekozen weergave, leren lezen. Dit leren wordt in het onderwijs vormgegeven door opdrachten aan te bieden die aansluiten bij de gestelde leerdoelen inzake kaartlezen. Dergelijke opdrachten doen in eerste instantie veelal een beroep op begrijpend lezen (het aflezen van informatie) in combinatie met kaartvaardigheden. Leerlingen worden zelden gevraagd kennis op te doen (te onderzoeken en leren) en de opgedane kennis toe te passen door ze te stimuleren een ‘eigen’ kaart te ontwerpen. Maar juist door te experimenteren met het zelf maken van verschillende plattegronden en kaarten krijgen de vaste onderdelen waaruit een kaart is opgebouwd betekenis, kenniswaarde en belevingsinhoud.

Cartogaaf! ontwikkelt binnen een thematische context belangrijke vaardigheden bij leerlingen van 8 tot 12 jaar: ruimtelijk inzicht, informatieverwerking, logisch denken en stimuleert hierbinnen onderzoekend ontwerpen en leren. Het lesmateriaal voorziet leerlingen van enthousiasmerende en activerende opdrachten die een beroep doen op onderzoekend ontwerpen en zodoende aanleren van kaart- en andere 21ste-eeuwse vaardigheden.

Beginsituatie

Bij het ontwerpen van deze les zijn we uitgegaan van een beginsituatie inzake de reeds aanwezige voorkennis m.b.t. burgerschap en aardrijkskunde.

Voorkennis burgerschap

- Sociaal emotionele ontwikkeling:
De uniciteit van ieder mens, uiten van gevoelens, wensen, en opvattingen, eigen mogelijkheden, kenmerken, wensen, gevoelens, beperkingen en voorkeuren, ontwikkeling van persoonlijke eigenschappen en vaardigheden, zelfbewuste houding. (Uit: Opkomen voor jezelf).
Oorzaken van conflicten, tegenstellingen in belangen, opvattingen en gevoelens, inleven in gevoelens, wensen en opvattingen van anderen, gelijktijdige deelname aan verschillende groepen met verschillende rollen, rekening houden met en openstaan voor anderen, voor alle partijen passende oplossingen bij conflicten in de eigen omgeving, samenwerking in een groep, ontstaan en oplossingsmogelijkheden van conflicten in de eigen omgeving, wederzijdse afhankelijkheid van mensen. (Uit: Rekening houden met anderen)
- Samenleven, waarden en normen:
Kennis hebben van de bevolkingssamenstelling van de eigen buurt op basis van gezinsamenstelling, leeftijd, religie, etnische groepen, beroepen, pesten in groepsverband, discriminatie, gezelligheid en de behoefte aan saamhorigheid, betaald en onbetaald werk, respect, verenigingsleven.

Voorkennis aardrijkskunde

- *Plattegrondbesef: De leerlingen weten begrijpen dat een plattegrond of een kaart het bovenaanzicht en de omtrek van vaststaande elementen weergeeft.
- *Legendagebruik: De leerlingen kunnen concrete beelden om te zetten in kaartsymbolen.
- *Afstandsbegrip: De leerlingen weten hoe lang een kilometer, hectometer, meter, centimeter, millimeter is.
- *Schaalbegrip: De leerlingen kunnen door het aflezen van de schaal een voorstelling maken van de afstanden binnen een gebied en de grootte van een gebied.
- *Richtingen: De leerlingen kunnen met zowel de absolute aanduiding (de stad Utrecht) als met de relatieve aanduiding (ten noorden van Hengelo) van de windrichtingen te kunnen werken (windroos).
- *Plaatsbepaling: De leerlingen kunnen gebruik maken van vak-coördinaten.
- *Generalisaties: De leerlingen kunnen gebruik maken van verschillende vormen van generalisaties.

Mijn ideale woonwijk!

KAARTVAARDIGHEDEN

- raster
- legenda
- schaal 1 cm = 3 m
- coördinaten

NODIG

- opdrachtblad
- kaart met raster
- legenda
- knipblad met pictogrammen
- schaar
- lijm
- teken- en kleurpotloden
- gum

Opdracht 1 Hoe wil jij wonen?

Maak een kaart van jouw ideale woonwijk.

- Waar staat jouw huis? Knip en plak of teken jouw huis in een vak.
- Wat is het coördinaat van dat vak? _____
- Loopt er een straat bij jouw huis? Teken deze straat.
Tip: Houd ook rekening met andere straten die je nog nodig gaat hebben!
- Hoe en waar wonen anderen in jouw wijk? In een huis, flat of ... ?

Knip en plak of teken andere woningen in de vakken.

- Is er natuur/water in jouw woonwijk? Knip en plak of teken het.
- Waar ga jij naar school? Knip en plak of teken jouw school.
- Doe jij aan sport, ben je lid van een club? Knip en plak of teken het.
- Wat zijn jouw hobby's? Welke faciliteiten heb je hiervoor nodig?
Knip en plak of teken het.
- Hoe kun je ontspannen in jouw woonwijk? Welke faciliteiten zijn er?
Knip en plak of teken het.
- Waar doe jij je boodschappen? Knip en plak of teken de winkels.
- Heb jij een geloof? ja / nee Zo ja, waar staat jouw gebedshuis?
Knip en plak of teken jouw gebedshuis. Coördinaat gebedshuis: _____
- Waar werken de mensen uit de woonwijk? Knip en plak of teken het.
- Hoe komen de bewoners van de ene plek naar de andere? Is er openbaar vervoer om je te verplaatsen? Knip en plak of teken het.

Opdracht 2 Welkom?!

Een onbekend gezin loopt jouw woonwijk binnen. Ze zijn 'anders'.

- Waar mogen zij wonen? Knip en plak of teken hun huis in een vak.
- Wat is het coördinaat van dat vak? _____
- Hoe denk je dat zij willen wonen en leven? Welke faciliteiten hebben zij allemaal nodig? Knip en plak of teken hun wensen op de kaart.
- Hebben zij andere dingen nodig dan jij?

Ja, _____

Nee, want _____

Hoe ga je er voor zorgen dat ze zich welkom voelen?

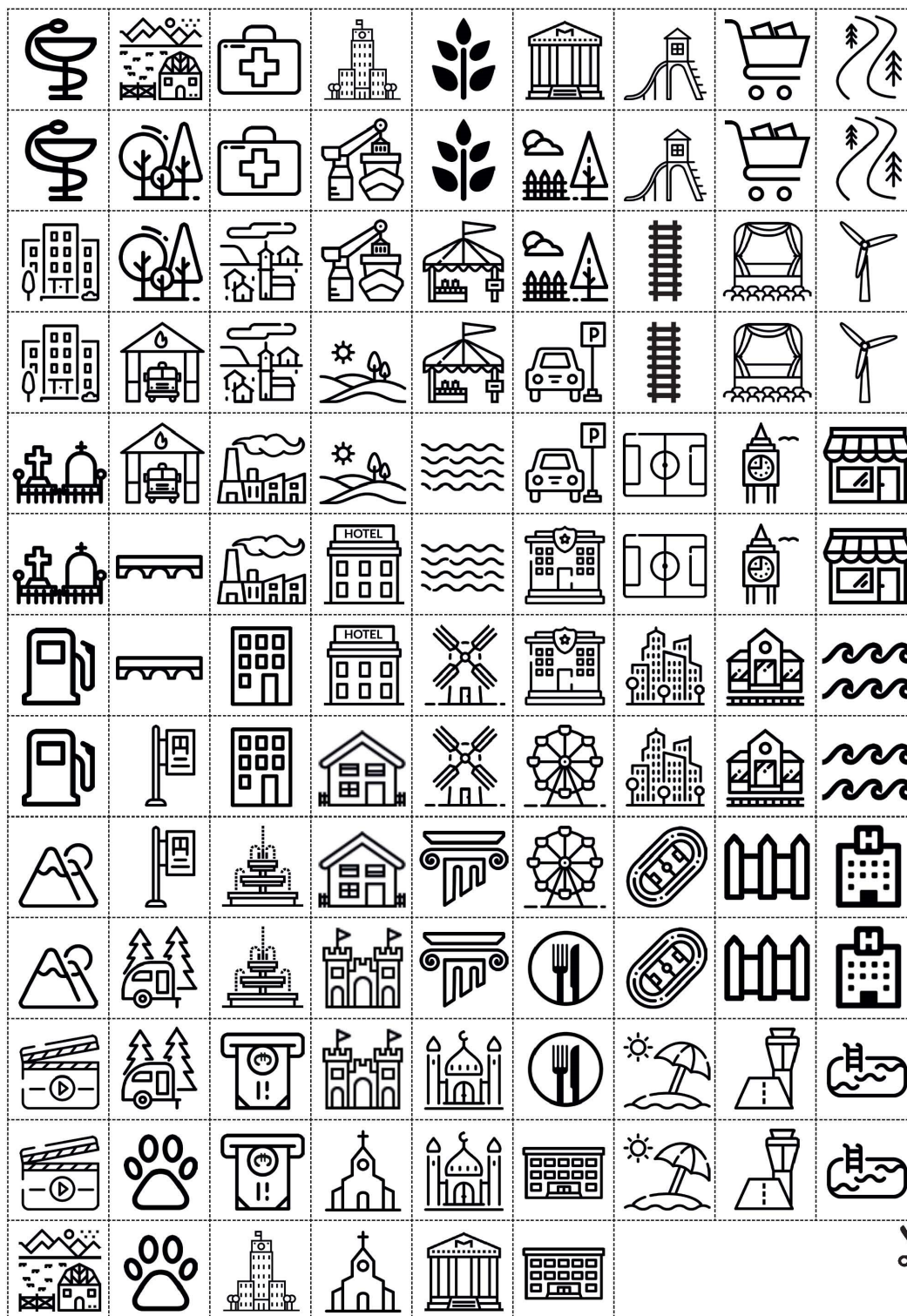
_____
_____

- Geef jouw kaart een naam en kleur de kaart in.

Cartogaaf!

Knipblad

Cartogaaf!

Legenda

	apotheek		gemeentehuis		school
	bedrijf		haven		speeltuin
	begraafplaats		heuvels		spoorrails
	benzinepomp		hotel		sportveld
	bergen		huis		stad
	bioscoop		kasteel		stadion
	boerderij		kerk		strand
	bos		landbouw		supermarkt
	brandweer		marktplein		theater
	brug		meer		toren
	bushalte		molen		treinstation
	camping		monument		tuin
	dierentuin		moskee		vliegveld
	dokter		museum		wandelpad
	dorp		park		windmolen
	fabriek/industrie		parkeerterrein		winkel
	flat		politiebureau		zee
	fontein		pretpark		ziekenhuis
	geldautomaat		restaurant		zwembad

landbouwgrond
lichtbruin

grasland
lichtgroen

bos
donkergroen

strand
lichtgeel

duinen
donkergeel

water
blauw

heide
roze

rotsen
donkerbruin

weg / asfalt
grijs

straatstenen
oranje

Deze kaart is van _____

↕ Schaal: 1 centimeter = _____

	A	
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Kaartnaam: _____

meter kilometer.

Cartogaaf!

B	C	D	E	F	G	H	I	J